

Nr.22

PIEKTDIEN

2003.gada 19.decembrī
CENA VIENS PALDIES

“PASACIŅA” SVĒTKOS ****

☺ “...*Simtiem cepu piparkūkas...*” –

11.decembrī piparkūku cepšanas svētki.

11.decembris – lielais darba rīts – jācep piparkūkas. Grupiņās bērni pārtapa par saimniecītēm – apsēja priekšautus, atrotīja piedurknes – un tad viss sākās... Tika kaisīti milti, rullēta mīkla, spiestas piparkūkas un izliktas uz pannas, tad rūpīgi apziestas ar sakultu olu. Darba gaitā dažam cepējam “nopūderējās” degungals, citam priekšautiņš, cits pasmaržoja, bet cits pagaršoja mīklu, cits no formiņas figūriņu izstūma ar pirkstiņiem...

Prieks iemirdzējās bērnu sejās, kad grupiņās iesmaržojās jau izceptās piparkūkas. Tad visi pucējās, mazgājās un ar izceptām piparkūkām groziņos ieradās ballē. Tur mūs visus sagaidīja *Piparkūku Rūķis*. Viņš visus izdancināja, izvadāja rotaļās, ar visiem kopīgi sadziedāja. Starplaikos, atvelkot elpu no straujajiem latviešu dančiem “Susekļa” un “Rozā polkas”, visi cienājās ar pašu ceptajām piparkūkām. Priekā un labpatikā laiks aizskrēja pavisam ātri...

☞ **Sarma**

Augusts – cepām piparkūkas. Rullēju piparkūku mīklu, spiedu formas, nesu uz pannas. Kad darbs bija padarīts, gājām nomazgāt rokas un seju. Gājām uz balli – dejojām, ēdām piparkūkas. Man patika izspiest piparkūku zvaigznītes.

Justīne – piparkūkas cep, lai būtu prieks un varētu ēst. Kad piparkūkas cep, tad ir jautri un tās piestāv Ziemassvētkiem. Balle patika, jo varēja daudz dejojot.

Mārtiņš – taisījām piparkūkas, cepām un ēdām. Zālē dejojām, dziedājām. Man patika taisīt piparkūkas. Tās bija brūnas, melnas, dzeltenas un garšīgas.

Andis – norullējām ar pudeli piparkūku mīklu. Es izspiedu zvaigznītes. Pannu nesa lejā cepties. Piparkūkas vajag, lai būtu ko ēst. Ballē dancojām.

Dāvis – piparkūkas piestāv piparkūku ballei. Tās bija ļoti garšīgas.

Staņislavs – piparkūkas cep, lai varētu svētkos ēst. Tās bija brūnas.

“PASACIŅAS” INTERVIJAS ****

Santa – šodien bija īpaša diena. Man patika dancot. Mēs cepām piparkūkas. Es izspiedu eglītes, sēnītes, lācīšus, tad mēs cepām. Mēs gājām uz zāli. Tur bija forši. Visi ēdām piparkūkas. Tās bija garšīgas. Mēs dancojām. Man patika lēkāt kā putrainiņam.

Kitija – no rīta taisījām piparkūkas. Es izspiedu ābolīti, zvaigznīti, sirsniņu, mēnestiņu un eglīti. Piparkūkas likām uz pannas un nesām uz virtuvi cepties. Zālē dejojām, dziedājām un ēdām piparkūkas. Man garšo piparkūkas.

Brenda – mēs cepām piparkūkas. Uzkaisīja miltus, tad mīklu rullēja un spieda sēnītes, zvaigznītes, sirsniņas un eglītes. Gājām lejā uz zāli. Tur dejojām ar Māri un Augustu. Arī ēdām piparkūkas. Es jutos labi, jo bija forši.

Toms – es ar pudeli rullēju mīklu. Ar formītēm izspieda zirdziņu, zvaigznīti un likām uz pannas cepties. Aizgājām uz mūziku. Tur ēdām piparkūkas, dziedājām. Man patika dziedāt.

Emīls – šodien piparkūku balle. Mēs rullējām un spiedām piparkūkas – eglītes, sēnes, zvaigznītes, sirsniņas. Likām uz pannas, lai cepās. Tad nesām lejā uz piparkūku balli. Dejojām, ēdām piparkūkas.

Pēteris – no rīta taisījām piparkūkas. Mēs ēdām piparkūku mīklu. Mēs aizgājām zālē un ēdām piparkūkas. Dancojām arī. Grūti bija taisīt piparkūkas.

Līva – no rīta ar mammu aizbraucām uz Valmieru pēc piparkūku formām, jo mums mājās nebija. Pēc brokastīm rullējām mīklu, tā nāca atpakaļ, bija grūti izrullēt. Ar formiņām izspiedām zaķi, zvaigzni, lācīti un citus. Ēdām mīklu, tā bija garšīga. Bija liels piparkūku kraukšķītis. Zālē dejojām nokarsuši.

Lauma – pēc brokastīm cepām piparkūkas. Uzlikām uz pannas un izcepām. Gājām uz muzikālo zāli. Dejojām dažādas dejas un ēdām piparkūkas. Es labi jutos un man patika dejas. Mums bija jautri.

Māris – man patika lēkāt, dejojot. No rīta cepām piparkūkas. Piparkūkas cep, lai ēstu. Tās cep kamēr svētki nav sākušies. Piparkūkas ir brūnas un garšīgas.

☞ **Sarma**

Lai smaržo piparkūkas!

Jau gadsimtiem ilgi piparkūkas Eiropā ir bijušas iecienīts gardums. Citur tās ir maigas kūkas, citur - trausli cepumi, dažviet – silti maizes gabaliņi, ko pasniedz ar citronu mērci vai krēmu. Piparkūkām ir ļoti dažāda garša, bet galvenais – tās vienmēr ir neparastas formas, interesanti noformētas, bieži ar garnējumu.

Nosaukums *piparkūkas* cēlies no speciālas garšvielas *Zingibar*. Burtiskā tulkojuma no angļu valodas tas nozīmētu – ingvera maize, jo piparkūkām bija izteikta ingvera garša. Ingveram piemīt arī konservanta efekts, tāpēc agrāk to bieži pievienoja mīklai, ja vēlējās, lai cepumi ilgāk saglabātos.

Piparkūkas Eiropā sāka cept jau 11.gadsimtā, kad ziņas par tām no Vidējiem Austrumiem atnesa krustneši. Anglijā tika rīkoti tā sauktie *piparkūku gadatirgi*, varbūt tādēļ piparkūkas asociējas ar apdāvināšanu. Arī Latvijā bija pieņemts gadatirgū nopirkt iecerētajai *pēperkoku sirdi*.

Dažādos gadalaikos cepa atšķirīgas formas piparkūkas. Pavasarī piparkūkas cepa puķu un pumpuru formā, rudenī tās atgādināja zvērus un putnus. Bija pat speciāla piparkūku cepēju profesija, turklāt apveltīta ar dažādām privilēģijām. Visi nemaz nevarēja tā cept un tirgot piparkūkas, bija jābūt cunftes loceklim un jāpierāda savas zināšanas. Konkurence esot bijusi liela, bet tad pamazām šī profesija sāka izzust.

Ļoti senas piparkūku cepšanas tradīcijas ir ģermāņu valstīs. Nirnberga pat bija iecelta par piparkūku galvaspilsētu. Izsmalcinātākās piparkūkas necepa mājās, tās bija ekskluzīvas cepējmeistaru ģildes tiesības. Labākie skulptori projektēja kūkas, gleznotāji tās izrotāja, bet namdari gatavoja īpašas kūku kastes.

Apmēram 19.gadsimtā piparkūku cepšanas tradīcija ieviesās arī Ziemeļamerikā. Amerikāņi bieži vien lieto vairāk garšvielu, arī specifiskās, vietējās izcelsmes piedevas, piemēram, kļavu sīrupu. Šobrīd amerikāņi neatpaliek no eiropiešiem piparkūku mājīņu cepšanā.

Piparkūku gatavošanai nepieciešami milti, cukurs, taukvielas, olas, mīklas irdinātājs, medus, iesala ekstrakts un daudz garšvielu. Tieši šis īpatnējais garšvielu maisījums piešķir piparkūkām to vienreizējo, pikanto garšu. Citronu miziņa, krustnagliņa, ingvers, muskatziedi, kanēlis, vaniļīns, karijs, saldie pipari, anīss – bez garšvielām Ziemassvētkos neiztikt.

Ziemassvētku cepumiem izmanto arī ļoti daudz gardu piedevu – riekstus, mandeles, rozīnes, krāsainus cukura rotājumus, glazūras. Ļoti svarīga šajos svētkos ir piparkūku forma, īpaši jau tad, ja cepšanā tiek iesaistīti bērni.

Pārpublicēts no žurnāla "Ziemassvētku avīze" /2002

* * *

Gaidot Ziemassvētkus, jau laikus jāpadomā, kāda svētkos izskatīsies mūsu māja. Šiem svētkiem atbilst puzuri un citi latviski istabas rotājumi – saulītes, zvaigznītes, putni. Tos veiksmīgi var apvienot ar šodienas Ziemassvētku spožajiem greznojumiem.

Cik jauki, Ziemassvētkus gaidot, kopā ar saviem bērniem vai mazbērniem gatavot gan sniedzīņu, gan sniegpārslīņas, gan dažnedažādas krāsainas, košas virtenes no papīra, auduma gabaliņiem, diegu galiņiem un citiem materiāliem! Pat arī tad, ja kopā ar mazajiem iesim un pirsim veikalā vai tirdziņā vajadzīgos materiālus istabas rotāšanai, cik lielu prieku sagādāsim saviem mīļajiem.

Jo mazāks bērns, jo lielāks būs viņa prieks un lepnums, ja Jūs, mīļās māmiņas un vecmāmiņas, ļausiet viņam pašam darīt, lemt un rotāt istabu, eglīti, klāt galdu, cept piparkūkas. Ļaujiet viņam vismaz izrotāt savu stūrīti, gultiņu vai skapi. Atbalstīsim viņu, ļausim viņam darboties! Neapdzēsīsim viņā šo prieku! Jo pateicoties šai nodarbei jūsu mīlulī radīsies svētku noskaņa un atmiņas par gatavošanos svētkiem saglabāsies visu mūžu.

Visu vajag darīt tā, lai mazajiem būtu ne tikai prieks, bet arī, lai viņi sajustu svētku sagatavošanas svarīgumu. Tāpēc lietderīgi būtu kopīgi sacerēt un uzrakstīt darbības plānu. Pa punktiem sarakstīt veicamos darbus. Tad pakāpeniski izsvītrojot padarīto un papildinot sarakstu ar vēl neizdarītām un aizmirstām lietām. Jādara viss, lai pēc iesapējas vairāk mazajam paliktu atmiņā šīs svētku gaidīšanas dienas.

Ar vismazākajiem izdevumiem, bet ar izdomu radīt neatkārtojamu savu īpašu svētku noskaņu! Uzkoptā māja, kurā deg viena pati svecīte – jau tā ir svētku noskaņa, svētku prieks. Galvenais – pašam to izjust, gribēt izjust, gribēt priecāties.

Materiāls no grāmatas "Ziemassvētku grāmata"

Cauši nāca, drīz aizgāja
Tie bagāti Ziemassvētki
Trīs dieniņas, trīs naktsniņas
Iet pār kalnu dziedādami.

21., 22., 23. decembris ZIEMAS SVĒTKI (ziemas vidus)

Ziemas svētki jeb ziemas saulgrieži. Gaismas atgriešanās svētki, jo dienas pēc saulstāvjjiem kļūst garākas, bet nakts īsākas. Visgarākā nakts – Blūka dedzināšanas nakts. Latviskajā mitoloģijā Ziemas svētki ir Saules meitas kāzu laiks. Šīs svinības ievada jaunu Saules gadu. Garajā gadā Ziemas svētkiem tiek pievienota vēl viena – ceturttā svētku diena.

No senseniem laikiem latviešiem Jāņi un Ziemassvētki bijuši mīļākie gadskārtu svētki. Ziemassvētki svinēti no 24. decembra trīs dieniņas un trīs naktsniņas. Vēl šos svētkus sauc par Blūka vai Ķūķa vakaru. Dzīves, saules dēļ velts blūķis sākot ar Mārītiņiem katru ceturtdienu no mājas uz māju, līdz pēdējā ceturtdienā pirms Ziemassvētkiem sasniegta līksmības augstākā pakāpe: blūķis sētsvidū, saime, kaimiņi tam apkārt, dziesmām skanot, pāri ugunij lecot, blūķis beidzot tiek sadedzināts.

Arī citām ziemeļu tautām bija blūka zāģēšana, greznošana un sadedzināšanas tradīcija par godu Saules ātrākai atnākšanai, jo no viņas gaismas atkarīga visa mūsu dzīve uz zemes.

Vistumšākajā laikā mūsu senči dziedāja:

Causi nāca, nu atnāca
Tie bagāti Ziemassvētki:
Trīs dieniņas, trīs naktsniņas
Ne miecēja negulēja.

Tātad, ne tikai dziedājuši, bet dancojuši, ēduši, līksmojuši un svinējuši. Pašā ziemas sākumā arī zinājuši, ka drīz tumsas vara beigsies un nāks pavasaris, nāks saulīte, nāks jauna dzīvība un darbi.

Pēc tam ar tām pašām dziesmām un lustīgām izdarībām, savu ārieni pārveidojot, iets ciemos, iets budēļos, ķekatu gājienā.

Ķekatu gājieni, blūka vilkšana tā ir tradīcija, kas raksturīga visām Ziemeļeiropas tautām, bet diez vai kādai tautai ir tik liels tautas dziesmu pūrs par pašiem svētkiem un to nozīmi kā mums. Tautasdziesmās mēs uzzinām par bagātīgi klāto galdu Ziemassvētku naktī, par to, ka bija jāēd dūšīgi, lai labs un ražens būtu nākamais gads. Starp ēšanas un danču brīžiem nebija aizmirsts arī asināt prātu – minēt mīklas, zīlēt nākotni, stāstīt stāstus par senatni.

Daži vārdi par budēļiem, čigāniem, ķekatniekiem
un danču bērniem.

Ļīta, bērni, čigānos
Ziemassvētku vakarā,
Dos pupiņas, dos zirnišus,
Dos cūciņas smecerīti.

Populārākā Ziemassvētku tradīcija Eiropā bija masku gājieni. Latvijā tie saglabājušies vēl līdz pat šai dienai.

Ja kādreiz ar maskām centās attēlot iedomātus garus, lai izlūgtos to labvēlību, tad šodien tā ir lustīga pārģērbšanās ar dančiem, dziedāšanu, iešanu no mājas uz māju, līdz ņemot gan kules, gan maisus – jo ne jau nu gluži tukšā saimniece palaidīs budēļus, ķekatniekus, čigānus, danča bērnus – kā nu katrā novadā šos lustīgos un negaidītos viesus dēvē.

Masku gājienos galvenā loma bija ne tikai muzikantam. Tik pat gaidītas bija zīlnieces. Tas, ko zīlniece Ziemassvētkos izzīlēja, noteikti tajā gadā piepildījās.

Latviešiem bija paradums ne tik daudz uzticēties kādām zīlniecēm, cik pašiem zīlēt savu nākotni. Katrs jau zīlēja vairāk par to, kas kuram interesē. Jauniem ļaudīm vissvarīgākais šķiet nākamais dzīves draugs – brūtgāns vai brūte, jo lielā mērā no pareizas izvēles ir atkarīga visa turpmākā dzīve.

Ir saglabājušies vairāki zīlēšanas paņēmieni. Dažus no tiem var ievērot arī šodien. Stāsta, ka visi piepildoties, tikai vajag ļoti ticēt!

☀ Zem traukiem uz galda saliek maizi, atslēgu, gredzenu, naudu, smiltis un ļauj katram paņemt savējo. Kas izvelk maizi – būs pārticis, atslēgu – būs saimnieks, gredzenu – apprecēsies, naudu – kļūs bagāts, smiltis – viss izjuks, kā uz smiltīm būs.

☀ Lai uzzinātu pēc cik gadiem sasniegs to, ko vēlas, tad Ziemassvētku priekšvakarā jāņemot glāze, jāizraujot pašam savs mats no galvas un mats jāieverot zelta laulājamā gredzenā. Gredzens jāliekot glāzē. Pēc tam jānodomā, ko vēlas zināt; gredzens pašam jātur tik ilgi, kamēr tas sit pa glāzes malām. Ja nesit, tad domātais piepildīsies tanī pat gadā.

Ziemassvētku ticējumu ir tik daudz un dažādi, arī zīlēšanas veidi ir daudz un dažādi. Tiem var ticēt, var neticēt. Bet, lai tie piepildītos, tiem ir noteikti jātic. Jo stiprāk tic, jo labāk. Tomēr pārāk aizrauties arī nevajadzētu, jo citādi iznāks kā tam vecajam Zemītim, kas Ziemassvētkos pašu nelabo redzējis.

VĒLĒJUMI ❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️❄️

❄️ Baltu, baltu Jauno gadu!

Baltu no sniega,

Baltu no saules,

Baltu no priekal!

(I.Ziedonis)

Lai neviens neviļas savās sirds cerībās, lai ikvienam piepildās visgaišākie ilgu sapņi!

Vēlē lielie un mazie no 2.grupiņas

❄️ Šonakt zvaigznes līdz pat zemei laižas,

Vecais gads pa sniegjiem projām brien.

Sveču staros sirds kļūst gaiša, gaiša,

Lai šīs gaismas pieliek Jums arvien!

(K.Apšukrūma)

4.grupas kolektīvs

❄️ Dabūt starp svecēm un zvaigznēm

Kaut mirkli, kaut brītiņu vien,

Šajust, ka zvaigznes dos gaismu,

Bet svecēs dvēseles sien.

5.grupas saime

SVEICAM ! SVEICAM ! SVEICAM !

❄️ VĀRDA DIENĀ

Griežaties dzirnaviņas,
Daudz laimītes jānomaļ,
Lai pietīka visu gadu
Katru dienu dzīvojot.

/Tautas dziesma/

SABĪNI 5.12.

SARMU 5.12.

NIKU 6.12.

SARMĪTI 9.12.

KRISTERU 18.12.

TOMU 21.12.

LARISU 25.12.

IVITU 28.12.

DĀVI 30.12.

❄️ DZIMŠANAS DIENĀ

Laimes māte, Laimes māte

Dali savu vezumiņu:

Dodi spēku, dali prieku –

Skumjas atliec malīnā!

/Tautas dziesma/

KRISTERU ĀBOLTIŅU 14.12.

SARMU ALKSNI 21.12.

LIENU EGLĪTI 22.12.

SVEICIENS ZIEMASSVĒTKOS "PASACIŅAS"

Katram mākonim ir sudraba maliņa, un pēc vistumšākā laika atkal nāk saulgrieži

Tie vienmēr ir bijuši prieka un liksmības pilni svētki, jo dzīvības devēja Saule atgriežas, dienas kļūst arvien garākas un siltākas.

Mūsu straujajā dzīves ritmā Ziemassvētku laiks liek nedaudz piebremzēt, nomierināties, padomāt un atcerēties tos svētkus bērībā, kad cauri dziļiem sniegiem mūs veda ciemos. Kā toreiz smaržoja pīrāgi un egļu skujas, kā gribējās saklausīt, ko pie vecmāmiņas kūtī runā zirgi, kā gribējās izzīlēt gaišu un laimīgu nākotni!

Kāpēc gan tieši šie Ziemassvētki nevarētu būt paši jaukākie, gaišākie, mierīgākie un laimīgākie Jums un Jūsu mīļajiem? Vajag tikai noticēt, ka Ziemassvētki ir brīnumu laiks un, ka Jums dota burvju vara teikt mīļus vārdus tuviniekiem, smaidīt pretimnācējiem, izlīgt ar pretiniekiem.

* Ineta

AUDZĒKŅIEM UN VIŅU ĢIMENĒM! ❄️❄️❄️❄️

* Savu vēlējumu gribu izteikt Rainera Hāka vārdiem: "Laimes sarakstā ir katrs, un laime ierauga visus. Tam ticēt ir vērts."

* Sarma

* Visur viegliem, mīļiem soļiem

Senā svētku teika staigā

Zvaigžņu acis atvērda,

Debess atspīd zemes vaigā...

Skaistus un skanīgus svētkus!

* Rita

* Re, arī zvaigznēs ierakstīts

Tas pats, kas laukos plašos:

Jāmeklē sudrabs baltais, kas mirdz

Tepatās – mūsos pašos. /I.Ziedonis/

Gaišus un sirsnīgus svētkus!

* Anita

 Redaktore - Ineta

Korespondente -

Sarma

Datorsalikums - Anita